

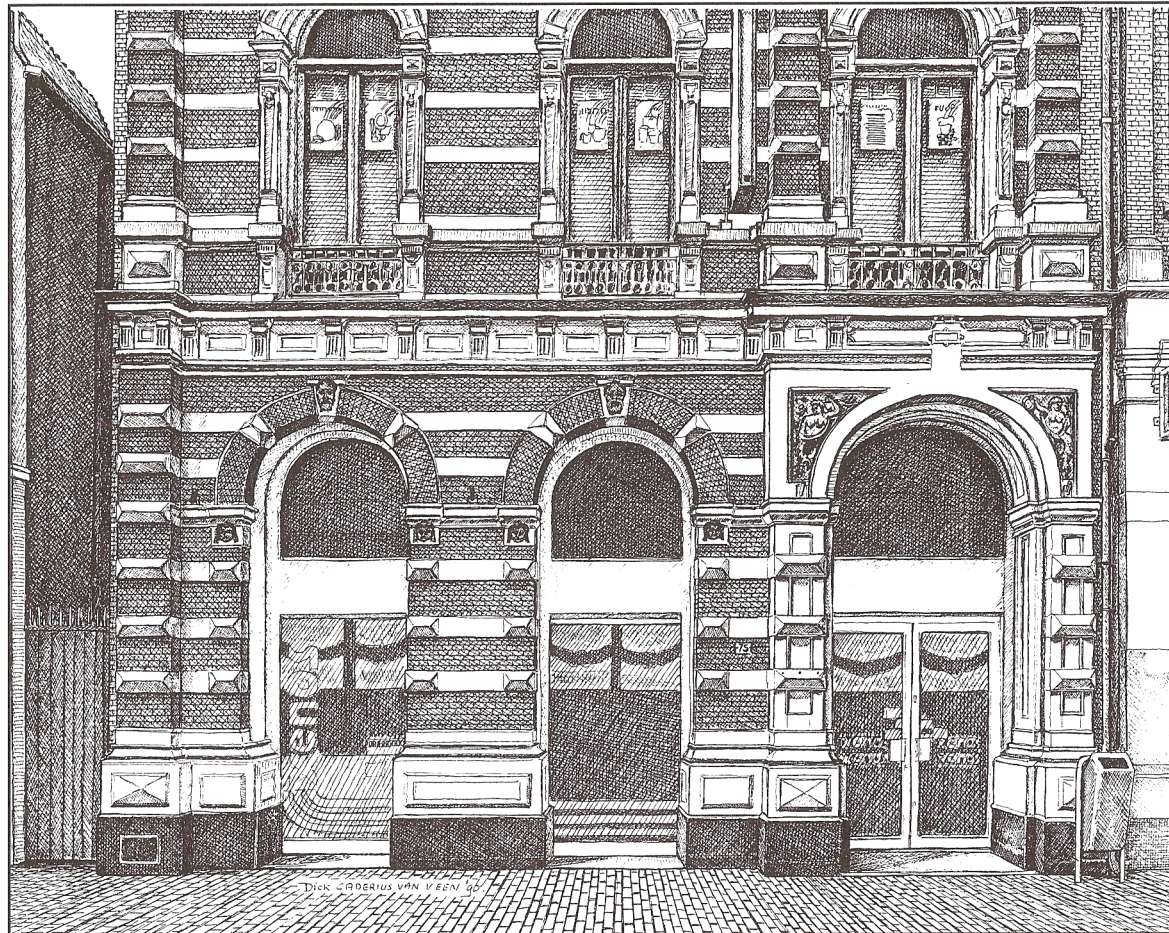
Winst en verlies in de Bakkerstraat

Het hoge winkelpand van het warenhuis Xenos in de Bakkerstraat in de Arnhemse binnenstad mag gerust een juweeltje genoemd worden. Monumentenkenners typeren de gevel als een mooi voorbeeld van 'eclecticisme': een smelkroes van bouwstijlen uit onze geschiedenis. Jongleren met die smelkroes was aan het einde van de vorige eeuw in de mode bij de bouwmeesters.

Het pand is tijdens de jaren tachtig van de vorige eeuw speciaal gebouwd als kantoor voor de Gemeentelijke Spaarbank. Nog niet eens zo lang geleden was het voor eenvoudige lieden tamelijk ongewoon om te sparen. Daar kwam pas in 1810 verandering in, toen dominee Henry Duncan in het Schotse weversdorpje Rutwell een bank in het leven riep voor zijn arme gemeentelieden. De bank fungeerde niet alleen als spaarbank, maar ook als bank voor lening. Hij moest zichzelf kunnen bedruipen en dat lukte ook.

Willem Frederik van Oranje-Nassau, die in Engeland verbleef na zijn vlucht voor de Fransen, toonde zich enthousiast over de nieuwe vinding. Ook elders sloeg het idee aan. Toen Willem dan ook in 1814 na de val van Napoleon als Koning Willem I naar de Nederlanden terugkeerde, probeerde hij zoveel mogelijk mensen te overtuigen van het nut van spaarbanken. Tegelijkertijd gaf hij de stoot tot de oprichting van De Nederlandse Bank.

De spaarbanken konden in de ogen van de koning een bijdrage leveren aan de beteugeling van de economische malaise in zijn land. Zijn oproep vond

weerklink bij de Maatschappij tot Nut van het Algemeen. Deze zorgde ervoor dat overal in het land nutspaarbanken - de voorlopers van de bondspaarbanken - werden opgericht.

Toen de gemeente Arnhem het idee overnam en met een eigen bank kwam bleek dat dit haar geen winde-

ren bracht. In 1874 barstte er een discussie los in de raad over de volgende vragen: „Wat gebeurt er met de winst? Kan die winst door de raad bestemd worden voor doeleinden die niet direct, maar wel indirect de belangen van minvermogende spaarders raken? Bijvoorbeeld de verbreding van straten en ste-

gen en de aankoop van woningen?\" Op dat moment bevond de bank zich in een kantoor achter het stadhuis.

In 1886 gingen de deuren van de fraaie Nieuwbouw in de deftige Bakkerstraat open. De buurman, Engelberts & Co aan de Bakkerstraat 77, deed al langer bankzaken. Tegenwoordig be-

vindt zich hier de Society Shop. Ook tal van de andere banken vestigden zich in de loop der jaren in de rijke Bakkerstraat.

Aan die rijkdom kon echter snel een einde komen. Dat ondervond de gemeentespaarbank aan den lijve in de jaren dertig. In 1930 stond er nog 17 miljoen gulden op de rekeningen, maar drie jaar later discussieerde de gemeenteraad over de vraag waarom de bank negen ton aan buitenlandse fondsen verloren had. De crisistijd zal hier ongetwijfeld debet aan geweest zijn.

Na de bevrijding steeg het een spaarderskapitaal van 24,5 miljoen in 1945 tot 27 miljoen in 1950. Daarna werd het 43 miljoen in 1955, 67 miljoen in 1960 en 100 miljoen in 1965. Toen dat laatste heuglijke getal bereikt werd, had de Gemeentespaarbank het statige kantoor aan de Bakkerstraat alweer acht jaar verlaten en ingeruild voor nieuwbouw aan het Gele Rijdersplein.

Het oude kantoor aan de Bakkerstraat is nog een tijd in gebruik geweest bij het confectie-atelier Van Duren, totdat Xenos er in 1977 in trok. Drie jaar later stemde de gemeenteraad van Arnhem in met de fusie tussen de Gemeentespaarbank en de Gelders-Utrechtse Spaarbank, de voorloper van de SNS-bank.

Burgemeester Drijber glimlachte tevreden toen op 19 maart 1981 de officiële fusie-overeenkomst werd getekend. „Deze bracht bij de gemeente vier miljoen in het laatje. Dit bedrag is besteed aan de broodnodige verbetering van de huisvesting van vele gemeentelijke diensten. In deze tijd van bezuinigingen zouden zij anders niet meer uit de nood zijn gered\".